

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΧΩΡΙΣ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Μπορούν οι εργάτες να κυβερνάνε;

Κάθε μέρα που περνά όλο και περισσότεροι άνθρωποι συνειδητοποιούν ότι το σύστημα που ζούμε είναι σκέτη καταστροφή. Δεν το δείχνει μόνο η οικονομική κρίση που καταδικάζει εκατομμύρια στην ανεργία και τη φτώχεια για τα κέρδη μιας μικρής μειοψηφίας, είναι οι πόλεμοι, ο ρατσισμός, η κλιματική αλλαγή που απειλεί την ίδια τη ζωή πάνω στον πλανήτη. Μόνο την πρόσφατη καταστροφή από το σεισμό στην Αϊτή να θυμηθεί κανείς, αρκεί για να πει πως σιδήποτε άλλο θα ήταν καλύτερο από αυτή τη βαρβαρότητα.

Οι αγώνες των εργατών και της νεολαίας σήμερα ενάντια στις καταστροφικές επιλογές του καπιταλισμού ανοίγουν το δρόμο για να αλλάξουμε αυτή την κατάσταση. Φέρνουν πιο κοντά την προοπτική να πάρουμε τον έλεγχο της κοινωνίας από τα ανίκανα και άπληστα χέρια των καπιταλιστών και να την οργανώσουμε με βάση τις ανάγκες της πλειοψηφίας. Η εργατική τάξη έχει τη δυνατότητα και την ικανότητα να φέρει σε πέρας αυτό το δύσκολο έργο.

Καταρχήν, είναι μια τάξη συλλογική. Αυτό το χαρακτηριστικό της είναι αναπνικατάστατο. Συγκεντρωμένοι στους χώρους δουλειάς, στα σχολεία, τα νοσοκομεία, τους δήμους, τα εργοστάσια, οι εργάτες μπορούν συλλογικά να αποφασίσουν, μέσα από δημοκρατική συζήτηση και αντιπαράθεση, ποιες είναι οι προτεραιότητες και οι ανάγκες της κοινωνίας. Οι γιατροί και οι νοσηλευτές σε ένα νοσοκομείο, για παράδειγμα, μπορούν κάλλιστα -και μάλιστα καλύτερα από τον κάθε διορισμένο σήμερα διοικητή- να συζητήσουν και να αποφασίσουν τις ανάγκες τους

Γενική συνέλευση των εργατών της ELITE στις 19/1

σε προσωπικό και εξοπλισμό. Αντίστοιχα, σε ένα σχολείο, σε ένα δήμο, σε μια επιχείρηση. Η συλλογικότητα των εργατών κάνει σκόνη την υποτιθέμενη αυθεντία του αφεντικού ή του διευθυντή και τους δίνει προβάδισμα, στη δυνατότητα οργάνωσης της νέας κοινωνίας.

Επιπλέον, ολόκληρος ο πλούτος περνάει από τα χέρια των εργατών. Οι τραπεζοϋπάλληλοι και όχι οι τραπεζίτες είναι αυτοί που βάζουν σε λειτουργία το τραπεζικό σύστημα, δηλαδή κινούν ολόκληρη την οικονομία. Δεν είναι τυχαίο το πόσο μανιασμένα αντέδρασαν βιομήχανοι και τραπεζίτες στην απεργία των εργαζόμενων της Τράπεζας της Ελλάδας το 2008 που για τρεις μέρες έκλεισαν το Χρηματιστήριο. Η αμφισβήτηση από μια χούφτα εργατών της δικής τους εξουσίας πάνω στην οικονομία, ήταν κάτι που δεν μπορούσαν να το ανεχθούν. Όμως

ήταν το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα της δύναμης που έχουν οι εργάτες.

Συλλογικότητα

Αντίστοιχα, οι εργάτες και οι εργάτριες της ELITE και όχι το αφεντικό της επιχείρησης σχεδιάζουν, κατασκευάζουν και διανέμουν τα παπούτσια. Η πρόσφατη κατάληψή τους μπλόκαρε όλες τις δραστηριότητες του εργοδότη δημιουργώντας πανικό στον ίδιο και την κυβέρνησή του. Τα παραδείγματα είναι άπειρα. Λόγω της κεντρικής τους θέσης στην παραγωγή, της συλλογικότητάς τους και της γνώσης τους πάνω σε όλη την παραγωγική διαδικασία, οι εργάτες έχουν τη δύναμη να ελέγξουν όλα τα αγαθά και τη διακίνησή τους.

Πώς μπορούν, όμως, οι εργάτες να φτάσουν εκεί, να πάρουν δηλαδή στον έλεγχό τους ολόκληρη την κοινωνία

που σήμερα βρίσκεται στα χέρια των καπιταλιστών και των κυβερνήσεών τους; Για να το καταφέρουν, δεν υπάρχει άλλος τρόπος από το να ανατρέψουν τους καπιταλιστές και το κράτος τους και στη θέση τους να βάλουν το δικό τους κράτος, το εργατικό κράτος. Αυτό σημαίνει εργατική επανάσταση. Οι εκμεταλλεζόμενοι και καταπιεσμένοι να πάρουν την πολιτική και οικονομική εξουσία από τα αφεντικά και να επιβάλλουν τον εργατικό έλεγχο σε όλους τους τομείς.

Με τις συνελεύσεις στους χώρους δουλειάς που συζητούν, αποφασίζουν και κάνουν πράξη τις συλλογικές αποφάσεις. Με ενεργοποίηση όλου του κόσμου που δουλεύει και, όχι μόνο γνωρίζει καλύτερα το αντικείμενο της δουλειάς από το αφεντικό, αλλά και έχει το συμφέρον να απαλλάξει ολόκληρη την κοινωνία από την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Ετσι, ολό-

κληρο το δυναμικό που σήμερα μένει ανεκμετάλλευτο και κάτω από το στενό έλεγχο των αφεντικών, μπορεί να απελευθερωθεί.

«Το θεμελιώδες χαρακτηριστικό του εργατικού κράτους είναι ότι στηρίζεται και κινητοποιεί την αυτενέργεια, την οργανωτική ικανότητα και τη δημιουργικότητα της πλειοψηφίας της εργατικής τάξης για να κτίσει τη νέα κοινωνία από τα κάτω προς τα πάνω», λέει ο Τζον Μόλινε στο βιβλιαράκι του «**Η μελλοντική σοσιαλιστική κοινωνία**». Η εργατική δημοκρατία μπορεί να σχεδιάσει και να αξιοποιήσει όλο τον πλούτο που παράγεται σήμερα προς όφελος όλης της κοινωνίας. Ξεκινώντας με απλές αποφάσεις που βάζουν τέλος στις τεράστιες σπατάλες που γίνονται σήμερα, για παράδειγμα με το σταμάτημα των εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Η Ρώσικη Επανάσταση του 1917 ξεκίνησε να κάνει πράξη όλα τα παραπάνω. Όπως περιγράφει ο Τζον Ριντ στο «**Δέκα μέρες που συγκλόνισαν τον κόσμο**»: «*Τα διατάγματα για την εθνικοποίηση των τραπεζών, η δημιουργία του Ανώτατου Σοβιέτ της εθνικής οικονομίας, η εφαρμογή του διατάγματος για τη γη, η δημοκρατική αναδιοργάνωση του στρατού, οι αποφασιστικές αλλαγές σε όλους τους τομείς της κρατικής διεύθυνσης και της ζωής -όλα αυτά, που πραγματοποιούνταν με τη θέληση των εργατικών, στρατιωτικών και αγροτικών μαζών, άρχισαν βαθμιαία, με πολλά λάθη και εμπόδια, να σφυρηλατούν την προλεταριακή Ρωσία.*

Λένα Βερδέ

Υπάρχουν πολλές ενστάσεις για το αν αυτό είναι εφικτό και μπορεί να λειτουργήσει σήμερα. Το δυνατότερο επιχείρημα που κοντράρει αυτή την προοπτική αφορά στην ανθρώπινη φύση. Οι άνθρωποι είναι ανταγωνιστικοί, εγωιστές και άπληστοι από τη φύση τους, μαθαίνουμε από τη παιδική μας κιόλας ηλικία. Εξαπτίας αυτού, μια κοινωνία ισότητας, αλληλεγγύης και συνεργασίας είναι αδύνατη, είναι η συνέχεια του ισχυρισμού.

Δεν είναι μόνο οι αυθόρμητες πράξεις αλληλεγγύης του κόσμου, για παράδειγμα προς τους πληγέντες ενός σεισμού, προς τα θύματα ενός πολέμου ή προς μια απεργία σε ένα εργατικό χώρο, που συμβαίνουν πολύ συχνά και αποδεικνύουν το αντίθετο. Ο ανταγωνισμός και η απληστία είναι προϊόντα της κοινωνίας που ζούμε. Στην ουσία, οι κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ζουν οι άνθρωποι, καθορίζουν και διαμορφώνουν την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά τους. Μια κοινωνία που βασίζεται στο κέρδος και τον ατομικό δρόμο, όπως η καπιταλιστική, ενθαρρύνει αυτά τα χαρακτηριστικά, τα ενσωματώνει στο τρόπο σκέψης και δράσης των ανθρώπων της.

Η εργατική επανάσταση θα προσπαθήσει να κάνει πράξη το σύνθημα «οι άνθρωποι και οι ανάγκες τους πάνω από τα κέρδη». Θα προσπαθήσει να απαλλάξει δηλαδή την κοινωνία από το βασικό της χαρακτηριστικό, το κυνήγι του κέρδους. Αυτό με τη σειρά του θα ανοίξει το δρόμο

Μπορούν οι άνθρωποι να αλλάξουν;

για να εξαλειφτούν χαρακτηριστικά όπως ο ανταγωνισμός που σήμερα μοιάζουν αιώνια. Παράλληλα, η εργατική εξουσία θα δώσει σε εκατομμύρια ανθρώπους τη δυνατότητα να πάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους. Σε αυτή τη διαδικασία, κανείς δε θα μείνει ίδιος.

Μπορούν, όμως, οι εργάτες να βάλουν σε λειτουργία τη σύγχρονη κοινωνία που είναι τόσο πολύπλοκη; Για τα αφεντικά, αυτό είναι παράλογο. Επαναλαμβάνουν διαρκώς ότι οι εργάτες δεν ξέρουν, δεν έχουν τις γνώσεις για να διαχειριστούν την παραγωγή σε ένα εργοστάσιο, πόσο μάλλον την κοινωνία ή την οικονομία ολόκληρη. Για αυτό υποτίθεται υπάρχουν οι μάντζερ, οι οικονομολόγοι, οι χρηματιστές, μια σειρά «ειδικούς».

Επιχείρημα

Αν και τις περισσότερες φορές οι διευθυντές και οι μάντζερ δεν έχουν τη θέση που έχουν για να μαθαίνουν στους εργάτες πώς να κάνουν τη δουλειά τους αλλά για να εξασφαλίζουν ότι θα την κάνουν πειθαρχημένα, παρόλα αυτά μοιάζει με λογικό επιχείρημα. Η εμπειρία της Ρώσικης Επανάστασης είναι πολύτιμη για να απαντή-

σουμε. Τα Σοβιέτ και το κόμμα των Μπολσεβίκων χρησιμοποίησαν τους πρώην τσαρικούς αξιωματικούς στον Κόκκινο Στρατό για να αντιμετωπίσουν την απειλή των δυνάμεων της αντεπανάστασης. Αξιοποίησαν τις γνώσεις τους και κατάφεραν να τσακίσουν στρατιωτικά 14 μπερλιαριστικούς στρατούς που προσπάθησαν να πνίξουν την επανάσταση.

Αυτό μπορεί να εφαρμοστεί και σήμερα σε όλους τους τομείς. Ετσι, ακόμα και εκεί που η γνώση των εργατών δεν έχει φτάσει ακόμα, μπορούν να βάλουν στην υπηρεσία του εργατικού κράτους τους ειδικούς, όπως τους χειρουργούς ή άλλους επιστήμονες, που τους έχει αφήσει σαν κληρονομιά ο καπιταλισμός. Το ίδιο άλλωστε κάνει και ένα αφεντικό σήμερα. Χρησιμοποιεί τις τεχνικές και επιστημονικές γνώσεις τέτοιων ανθρώπων κάτω από το δικό του έλεγχο. Αυτό που θα αλλάξει η επανάσταση είναι να αντικαταστήσει τον έλεγχο του καπιταλιστή με τον εργατικό έλεγχο.

Όπως αναφέρει ο Τζον Μόλινε: «*Όσο αφορά το στρώμα των τεχνικών ειδικών, θα είναι απαραίτητοι για μια ολόκληρη περίοδο, μέχρι να βελτιωθεί ριζικά η εκπαίδευση των εργατών.*

Όμως, θα δουλεύουν απλά κάτω από τη κατεύθυνση που θα χαράζει το εργοστασιακό ή το βιομηχανικό συμβούλιο, ακριβώς όπως σήμερα δουλεύουν για τα αφεντικά. Αν φέρνουν αντιρρήσεις ή κάνουν σαμποτάζ, θα καλούνται στην πειθαρχία και θα τιμωρούνται, όπως γίνεται κι όταν σαμποτάρουν μια καπιταλιστική επιχείρηση σήμερα... αλλά στην πραγματικότητα έχουμε κάθε λόγο να υποθέσουμε ότι μια νικηφόρα σοσιαλιστική επανάσταση θα κερδίσει με τη μεριά της την πλειοψηφία αυτών των ανθρώπων».

Η τελευταία παρατήρηση του Τζον Μόλινε είναι πολύ σημαντική. Η εργατική εξουσία θα δώσει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες και σε αυτά τα κομμάτια να αναπτύξουν το αντικείμενό τους απ'ότι τους δίνει σήμερα ο καπιταλισμός, κάτι που γρήγορα θα τα φέρει στο πλευρό της επανάστασης. Ενας χειρουργός για παράδειγμα έχει σήμερα στη διάθεσή του μόνο τα μέσα που του επιτρέπει μια εμπορευματοποιημένη υγεία που βγάζει κέρδη. Αυτά τα όρια θα καταργήσει το εργατικό κράτος και η εργατική τάξη. Όπως λέει στο ίδιο βιβλίο ο Τζον Ριντ για τους μπολσεβίκους που κινήθηκαν σε αυτή την κατεύθυνση: «*Το μυστικό της τεράστιας επιτυχίας των μπολσεβίκων βρίσκεται στο ότι πραγματοποίησαν τους βαθιούς και απλούς πόθους των πιο πλατιών στρωμάτων του πληθυσμού, καλώντας τα στη δουλειά για την καταστροφή και το ξερίζωμα του παλιού, καλώντας να οικοδομήσουν μαζί, πάνω στις στάχτες και τα ερείπια του παλιού, το σκελετό του καινούριου κόσμου...».*